

Fra serien: **SET NEDEFRA**

Af Jørgen Olsen

'NOGET' FRA DET PRIVATE ARKIV

Det er et vovestykke, at gøre det jeg her gør. --- Jeg gør det med en opfordring til de mange tusinder, der helt givet har noget som er meget bedre end mit. Gå selv ud med dit, kære læser, med hvad du har. --- **Hvis vi skal have nye åndelige bevægelser i en tid, hvor døde grise og udstoppede hundehvalpe, og fisk i blændere etc. etc., er tidens ånd og kultur, så skal vi alle give hver vort spinkle grundlag, til at komme videre.** --- Se dette som min udfordringen til at få andre med. Jeg tror nemlig på, at der ligger så meget bag den officielle 'kunst', skjult af frygten for tidens ånd og åndshøvdinge, at vi må og skal have det frem. Måske ligger der i det skjulte, netop de forudsætninger, der kan bringe os alle videre, og sætte den nye dagsorden for tiden og fremtiden. **Hvis ikke nogen havde vovet noget i fortiden, ja f.eks. i 1800-tallet, så havde denne periode jo aldrig fået den fantastiske betydning i vor kultur, som tilfældet er.**

Her hvad jeg har udvalgt til dette formål, --- som mit 'input'.

- A. **Om dette og hint.** --- Præget af lidt lomme filosofi og lidt tankesæt om mangt og meget tilbage fra 1975 til ca. 1990. Side 2 - 5
- B. **Om en vestjysk by,** -- som min familie og jeg flyttede til i 1976 og hvor forventningerne var 'eet', og virkeligheden 'noget ganske andet'. -- Oplevelsen kæder jeg i dag sammen med mit engagement omkring landsbyernes forfald og deres fremtid. Et tungt digt, men 'reelt' ment, hvis landdistrikterne skal have en udvikling og fremtid. Side 5 - 7
- C. **Fra livet omkring de nære ting.** -- Fra mit private familieliv i forskellige sammenhænge, i tiden fra 1981 til 2004. Side 8 - 13

A. OM DETTE OG HINT :

Om min blyant og mit papir :

Jeg elsker min blyant
og dette papir.
Gad vide hvad til det blir'.

Og så en lille barsk én, uden personrelation, men måske lidt ----- *?=^^`/**

En mandstanke fødes.
En kvinde rådes.
Tanken henkoges.

Kvinden tror tanken er 'skør'
Hun 'dør'.
Nu kan tanken hæve sit 'slør'.

(Nå, ja ja, -- 'dør' rimer jo bedst)

Om et højskoleophold :

Jeg deltog i 1976 i et kursus på en Højskole. --- Her mødte jeg kursister, med meget forskellig grundlag. Der var personer, hvis 'verden' var 'væltet', og nu søgte et input til at komme videre. Jeg mødte også personer fra helt andre kulturkredse, således også en person der hed Ingrid der var Vestresocialist. Hun var særdeles venstreorienteret, og ville 'omvende' os alle til en revolution. Jeg tror ikke det lykkedes ret langt, men jeg blev påvirket af hendes store engagement og viljestyrke til at gøre det hun oplevede som det rette. Digtet er en sum af betragtninger blandt de forskellige oplevelser der fulgte, og de indtryk det gav. Vers 2 direkte tilegnet til Ingrid. Det er nu mere end 30 år siden, og de politiske modsætninger er i dag mere afdæmpet. Så gad vide hvor Ingrid er og 'står' i dag ?

En forårsdag på lærketunge
var starten på vor skole tid.
Vi leved' her en blomstringstund.
----- snart falmer skoven atter.

Du leved' her som "løsladt fange",
for uenighedens dyd vi var lidt bange.
Du ville reformere os, med dogmefaste tanker,
for den verden, hvorom dit hjerte banker.

Vor boble briste kan,
og verden dog bestå.
Hvad er da vi, du og jeg -----
----- i denne afskedsstund, jeg ved det ej.

Fra en stille stund i min have. --- Lidt lommefilosofi over det der er levende og gror. ---
Her en oplevelse fra min egen have en højsommerdag. Mælkebøtterne havde frø som blæste med vinden, tulipanerne var afblomstret, medens roserne sprudlede med blomsterknopper, der netop foldene sig ud. Rosernes blade stod flotte og blanke og viste liv og 'livsglæde', med en utrolig **udstråling af livskraft og livsvilje**. --- Lige netop en dag, hvor jeg mest af alt trængte til en 'opstrammer'. --- Og det fik jeg, og så satte disse ord sig :

En knop gi'r blomst.
En blomst vil frugter bære,
Det gælder for enhver,
hvis man vil knoppen nære.

Frugt kan bæres hid og did
i al sin ydmyghed.
Den kan spire frem på ny.
Den kan og bli' føde.

En blomst er intet menneske
og ditto, vise -- verse.
Til trods herfor vi leve må,
som blomsten under det himmelblå.

Om en fødselsdag :

Fra barns ben af, har jeg altid haft det problem med kvinderne i mit liv, at når jeg gav en gave, så skulle den altid byttes. Det problem har fulgt mig. Da jeg 1976 ville give en gave til en 40 års fødselsdag til een af disse kvinder i min nærhed , valgte jeg at give en check og medfølgende lille digt :

Svært det var at finde
den gave jeg ville dig bringe,
som varighed et minde.
Derfor denne check jeg lægger ved,
for at du kan hjælpe mig dermed.
Thi varigt skal det være,
og det gør det straks det sværere.

--- Og så lidt mere digtning. (fra ca. 1990) -----

---- Og igen lidt 'lomme filosofi' over 'det ene og det andet'. ----

Disse to digte er sammen med andre tilsvarende, 'kommet til mig' i en periode fra min tid i undervisningsverdenen. 'Man' havde indført møder. Det havde hidtil været ukendt. Der var mødepligt, og møder blev udtalt holdt for mødernes skyld. -- Alle beslutninger var truffet på forhånd. Møderne kunne forekomme kedsommelige. En kollega havde det med at sidde og tegne alle deltagerne. Det var han god til, men smed altid tegninger væk bagefter. Jeg sad så med min 'blyant og mit papir', og nedfældede tanker og oplevelser. Det blev sammen med meget andet bl.a. til disse to digte. --- **Det er så den historie.** --

Noget om 'NU'et' :

Nu'et -- det er nu
Lige netop nu.
Vidunderligt ! -- Forfærdeligt !
Forventet ! ---- Frygtet !

Måske sker det jeg ønsker
--- det jeg gerne vil nu.
Eller der sker det der ikke skulle ske.
--- kan det der nu sker ændres ?

Det der sker forbli'r måske.
Men nu'et bliver nyt.
Nu'et er nyt hele tiden,
Nu, Nu, Nu

Nu sker det !!! - - - -
-- det der var ventet på.
Intet bliver igen som før.
NU er det anderledes.

Nu'et er tid
Kort tid --- lang tid.
Snævre grænser --- Ingen grænser.
Nu'et er vedkommende

Brug nu'et medens tid er !

Noget om 'DAGEN' :

Dagen - - - - -
Dagen efter --- dagen før
Dagen på dagen.
Den nye dag,
ung og forventende..

Hvad vil dagen ?
Hvad vil jeg med dagen ?
Hvad vil du med dagen ?
Hvad gør vi ved dagen ?
Kan dagen blive 'vor' ?

Dagen er dagen.
Dagen er sig selv.
Dyr og fugle lever "i dagen".
Lader sig lede "af dagen".
Lige nu kæmper jeg "med" dagen !

Jeg forventer af dagen,
---- at den giver mig,
---- at jeg kan give den,
---- at jeg kan leve og forstå 'i den',
---- og blive 'én' dag "større".

Dagen forbliver ukendt,
til sidste øjeblik.
Dagen kan være den første i min fremtid.
Den kan endnu nå at blive min sidste.
---- Dagen er som dage altid har været.

=====

B. OM EN VESTJYSK BY :

Om en periode, ---- med bopæl i Vestjylland :

En beretning der kan forekomme lidt 'trals', ud fra den konsekvente handling heri. --- Men taget med her, ud fra den pointe "at tage stilling".

Det var en mindre vestjysk by. Jeg havde et arbejde her, som gav en vis berøringsflade. Jeg var bl.a. kommet i kontakt med en kunstmaler der hed Poul Bjerregård. Han boede i en landsby, lidt udenfor byen. Jeg havde den store oplevelse at komme ind til ham i hans atelier og oplevede ham arbejde. Jeg blev meget betaget heraf. Han havde mange forskellige billeder under arbejde. Han beskrev ethvert billede som en langvarig proces. Jeg blev optaget af et par billeder, bl.a. portrætter, med en helt særlig blå farve. Jeg bemærkede den, og Poul Bjerregård fortalte mig, at det netop var hans egen helt specielle farve. Jeg erindre den stadig, og må erkende, at jeg ikke siden har set lige netop den 'dejlige' blå farve i noget andet billede. **Jeg oplevede at stå midt i en 'kunstmalers' værksted. -- Det er den oplevelse, jeg vil prøve at give videre.** --- Der stod også et maleri af noget der brændte. Ved hans forklaring, genkendte jeg noget heraf, som et billede af den 'konkrete by' i flammer. Billedet var endnu ikke færdigt sagde han. Jeg spurgte ham hvorfor han malede "byen" i flammer. --- Den er grim, sagde han. --- Billedet forestillede 'byen' fra syd. Det var nok også dengang, det mest kedelige af byen.

Hvorfor brænde den af, -- kunne den ikke pyntes på ? --- spurgte jeg. --- Nej svarede han, der er intet at pynte på i 'denne by'. ---- Det gjorde et dybt indtryk på mig. Der var på samme tid en dobbelt oplevelse af at være enig, og samtidig tage afstand fra billedets handling, 'at afbrænde'. ---- Poul Bjerregård tog således stilling til det visuelle ved byen, -- eller måske helheden. For mig var oplevelsen af en anden karakter end det visuelle. Jeg havde lært byen at kende politisk, kulturelt og religiøst, som meget anderledes end forventet. Som 'frelst' og 'dyb uværdig'. --- Og her kunne jeg godt tænke mig at '**brænde noget af**'.

Fra mit hjem i Østjylland, var jeg opdraget til stor respekt for det Vestjyske. Jeg tror mine forældre havde bygget denne opfattelse på historiske beretninger om fortidens nøjsomme levevis og ydmyghed, og den store kristne religiøsitet der prægede landsdelen. ---- Jeg havde imidlertid nu lært den konkrete by at kende anderledes. --- Det var ikke en befolkning der bar præg af ydmyghed eller nøjsomhed, ej heller med billede af kristendommens grundlæggende respekt for andre mennesker. --- Min oplevelse var således i kontrast til min 'børnelærdom' herom. Mange tanker blev udvekslet i hans atelier. Var der noget at 'renovere' eller 'forandre' ? --- I vor samtale åbnedes ikke noget grundlag for at tro på det. ---- Midt i denne proces, under stor inspiration, udvikledes der et digt i mit hoved. Det blev formet, medens jeg kørte de halve snes kilometer hjem. ---- Jeg skrev det straks ned da jeg kom hjem, og har nok ikke rettet på et ord efterfølgende. ---- **Det var en virkelig oplevelse af 'inspiration'. Til andre kunstnere siger jeg her, åben jeres døre for os andre. Skal vi forstå hvad i laver, -- skal vi forstå jeres tanker, -- så bør I forstå vore.**

Jeg har ikke siden mødt Poul Bjerregård. Han døde ret ung nogen tid senere, har jeg fået oplyst. Jeg havde dog ikke noget ønske om at vise ham mit digt. Jeg følte jeg ville underkende den person, der i min oplevelse var 'kunstner'. Så det lille digt har som så mange andre her, blot være gemt langt bort i mine private arkiver. Men nu støvet af, for at fortælle denne historie. Digtet er udtrykt direkte fra mit indre 'dengang'. --- Med en vis frustration over, at tingenes tilstand, var så meget anderledes, end mine forældre havde lært mig gennem min opvækst. --- Og uden at jeg kunne forstå, at den lille by var en del af vort land.

Jeg har for få år side søgt at finde noget omkring Poul Bjerregård. Jeg vidste han havde 'rødder' i Ringkøbing, og søgte at få visse oplysninger fra et galleri, og fra nogle bekendte. Men uden held. --- Hvor er hans billeder i dag, og især det billede der her er udgangspunktet ? --- Men det skal siges, det ikke er Ringkøbing, historien handler om.

Her er så mit digt om en 'afbrænding' af en by og kultur jeg ikke kunne forholde mig. 'Afbrænding' er ikke mit tankesæt. Jeg kan bedre lidet ordet 'udvikling'. Men kan en 'udvikling' forventes, uden at 'brænde' ned til soklen ? :

En by der brænder
Mennesker der render.
De gamle forryktes og græder.
De råber, der må være en forræder

Børn græder af frygt.
De unge ser forknyt.
Den gamle by forlammer.
Jord, luft og himmel i flammer.

En by går under
En verden forstummer.
Livet standser en stund
For gammel, for barn og for ung

=====

Børn går, leger og ler
I aske og murbrokker de ser,
Det der før var by og meget "mer" "
Sten, asfalt, tegl ----- det sneer.

=====

En solbestrålet forårsdag
I vårens varme, sneens lag
smelter bort -- som hobes tag,
med sol og lys, ---- åh, gud hvilke sag.

De unge tager fat den dag,
at rydde ruiner fra kælder og tag.
Det øde må bort, -- det intet siger
Den forårsdag hvor livet atter higer

De gamle ser de unge vil mer'
De bygger en by af den friske ler.
De gamles by var brændt til det du ser.
De troede ej på livet mer'.

Den dag de bygged' en ny
på soklen af det der engang var by,
Gammel, ung og barn, de 'hjalpes' ad.
De blev som eet, i et forårskvad.

=====

Parole :

Gammel, ung og barn
Vi er alle født og lagt i en moders arm.
Vi er eet i livets våde;
sværg og lev i en værdigheds ånde:

=====

Det skal da afslutningsvis siges, at det er stærke ord, men samtidig sprudlende visionært. Det er således mere end 30 år siden jeg havde denne oplevelse, som her blev nedskrevet. --- Uden visioner udvikles verden ikke. --- Prøv at modtage det på den måde.

Jeg lader det fremstå i sammenhæng og relation med mit engagement om landdistrikternes fremtid. En kulturel bevægelighed, kan mange steder blive en forudsætning for en udvikling og ny tilflytning. --- Men jeg håber og sætter min lid til, at digtets indhold, alene kan komme til at stå, som et symbol på min frustration dengang, og at andre veje kan findes nu og fremover.

Men jeg var virkelig overrasket i mødet med den 'lille by'. Det kan så fortælle noget om mig, og mine manglende forudsætninger til at forstå 'verden'. Jeg bruger det her til at fortælle min oplevelse, og min baggrund for at opleve. --- 'Byen' var en 'lille' verden der havde isoleret sig, og krævede at ingen skulle blande sig. Fællesskabet med 'verden udenfor' og med 'de andre', var helt uden interesser. --- 'Janteloven' var regelsæt, det var det 'indspiste', de få der bestemte alt, men ønskede at blive opfatte anderledes. Den religiøse ensidighed, med 'egen tro' og 'ret' til at 'dræbe/dømme' andre. Det var ikke kristen næstekærlighed der afspejlede sig i denne by, trods den meget store kirkelige tilslutning. Men mere præget af en religiøsitet ud fra gl. Testaments normer og gudebillede, om den dømmende/straffende Gud, -- som så blev idealet. ---- **Men hvem bestemte egentlig, at det skulle være sådan ? Jeg påstår, at ingen havde bestemt det sådan. Det var blot generationers isolation, der var blevet en VANE, en KARAKTER og en KULTUREL SKÆBNE. ----**

=====

C. FRA LIVET OMKRING DE NÆRE TING :

Om min datters poesibog :

Som så mange andre piger, havde min datter også en poesibog. En dag bad hun mig skrive i den. Fra min egen barndom, havde jeg da set så mange poesibøger. Jeg havde også set nogle af hendes veninders poesibøger, når hun havde haft dem til hendes egen indskrift. --- Det 'man' skrev, var så uendeligt traditionelt og for mig kedsommeligt. Jeg kunne ikke bare gøre som 'de andre'. Min datter var til mere. --- Jeg valgte at lave 'lidt om' på det traditionelle. Det var måske ikke sådan min datter forventede. Jeg følte at være i et dilemma, men valgte 'min egen vej', at skrive det nedenfor viste.

Således til min datters poesibog 1/8 - 1981

Du er mere end roser
Du er mere end hyacinter
Du er mere end krystaller og diamanter
Du er 'dig'.

Vil du pryde dig med roser
Vil du pryde dig med hyacinter
Måske endog med krystaller og diamanter
Så lov mig ---- Vedbliv at være 'dig'.

Din far

=====

En tale til min datters konfirmation den 1. Maj 1983 :

Jeg har ikke holdt mange taler i mit liv. Det har aldrig hørt sig til, sådan har 'man' ikke forventet af mig. Det er et grundlag fra barndommen af. Jeg var den yngste af fem børn, så 'tilpasning' var kravet. ---- Men jeg føler mig sikker på, at jeg må have holdt en tale til hver af mine tre børns konfirmationer. Jeg har imidlertid i dag kun talen til min datters konfirmation. Jeg beder mine to sønner bære over med mig. ---- **Når 'man' så holder tale, så er der flere faktorer der trænger sig på. --- Den ene er, hvad man 'tror' der forventes.** Desværre har jeg altid været rigeligt bundet heraf. --- **Det andet er, hvad man 'forventer' af sig selv, i den givne situation.** I sidste ende bliver det jo så et valg af indhold, 'man' selv vælger.

Fra mit barndomshjem var det ofte min far der 'sagde noget' eller 'holdt tale', måske en onkel el. andre. Det var en tradition ved mange sammenkomster. Men som jeg husker det, altid præget af også at tale om 'visioner' og 'sammenhænge'. Når jeg husker tilbage på min afdøde far, så husker jeg netop en hel del af denne form. En dimension hos min far, jeg senere kom til at holde af. ---- Ingen tvivl om, at de få gange jeg således har holdt en 'tale', da at være påvirket og præget af denne tradition.

Her således en tale til min datters konfirmation :

Så oprandt dagen, --- og dette tidspunkt, -- på dette sted. Mange forberedelser er gået forud, ikke blot for os, men også for dig. -- Dit livs store dag. --- Du har glædet dig vanvittigt til denne dag og du har gjort dig mange tanker om dagen, og nok ikke mindst draget sammenligninger og paralleller med andre og med andres festdage. --- Nuvel, sådan er det, og sådan har det måske været så længe der er noget der har heddet konfirmation, og sådan vil det sikkert være så længe der er noget der hedder konfirmation.

Men hvad er det nu egentlig for en fest der sådan kan få familie og venner fra nær og fjern, til at komme hid til (XX - by), midt i Vestjylland. ---- Ja det er såmænd konfirmation, og yderligere forklaring behøver vi ikke at give for at trække nogle mennesker til. ----

Århundredes tradition ligger bag. Ja, med sådanne traditioner, at der endog er skabt et alternativ til den kirkelige handling vi har været med til, nemlig den borgerlige konfirmation, som bl.a. finder sted i flere større byer. En større misforståelse kan man næppe opleve.

Vor konfirmation er en videreførelse fra den Romerske kirke, hvor konfirmation finder sted allerede i 7 års alderen. --- Reformationen og herunder Luther, forkastede konfirmationen, som det der kaldes et sakramente, kort og godt fordi den ikke er en evangelisk handling. Den er menneskeskabt og man mente den svækkede dåbens betydning. Alligevel overlevede konfirmationen flere steder i Norden, for dog den 13. Januar 1736 at blive indført som fast kirkelig handling for unge. Ingen måtte være yngre end 14 år, og ingen ældre end 19 år. Var man ikke konfirmeret inden det 19. år, kunne man straffes efter loven. ---- Nuvel, forholdene er dog ændret en smule siden. -----

Alt dette som grundlag for denne tradition, og så kan vi jo hver især gøre op med os selv, hvorfor vi er villige til at drage land og rige rundt til konfirmation. -- Er det begrundet i det ene eller andet, eller blot så enkelt, at det gør man jo.

Uanset hvad, så holder vi konfirmation for (YY - for datters navn) i dag. Og lad os så være helt ærlige og sige, at vi gør det fordi det er vor kirkes tradition, og fordi det er en tradition i vor familiekultur, at holde sådanne familiefester, og for det tredje, 'fordi det gør man jo'.

Jeg tror vi skal nævne alle tre faktorer som grundlag, for det vi gør i dag. Og det jeg vil med det er, at vi gør så meget mellem år og dag, som vi egentlig ikke spørger om årsagen til eller i det mindste taler om, ting man bare gør, fordi det blot er noget "man gør". --- Det er et billede af den verden vi lever i, og den virkelighed vi hver for sig er en del af, en del af en større sammenhæng. ---- Vi er ikke hver for sig en øde Ø i et stort Ocean, men er en del af et 'fastland'. **Vi er bundet sammen med nogen og noget, hvorved vi tilsammen udgør en større enhed, en familie, et system. et samfund. Ja et samfundssystem, som vi i virkeligheden er umådelig bundet til og ikke kan træde ud af, -- uden svie og smerte. --- Frihed til at tænke og mene, konfronteres med dette 'system'.**

H. C. Andersens: Kejserens nye klæder, er et godt eksempel på det jeg vil med disse ord. ---- Barnets frihed til egne tanker og meninger, det vi kalder det umiddelbare, og det der gør livet med børn til noget uforklarligt livgivende, er også noget af det H. C. Andersen gør brug af i sit eventyr.

Netop i årene omkring de 14 år, blive afhængigheden af "systemet" meget væsentlig, f.eks. det med hvordan man gør, hvad man køber, hvad tøj man går i o.s.v. --- Det bliver det alt overskyggende og man spørger slet ikke "hvorfor". ---- Barndommens frihed i tanke og handling fortrænges, frisindet svinder og bundetheden til 'systemet' tager bolig, - træder i stedet. **Sådan er det og sådan skal det måske også være. ---- Det er ikke rart at være udenfor.**

--- Og netop her vil jeg drage det digt frem, som jeg i sommeren 1981 skrev i din poesibog. Et digt der givet kræver en nærmere forklaring, en forklaring, der bl.a. har forbindelse med det jeg har sagt og været inde på. Jeg gør med digtet også op med den traditionelle poesiform og stil, hvor det er almindeligt, at sammenligne poesibogens ejer med f.eks. roser eller diamanter. De to vers lyder sådan :

Du er mere end roser
Du er mere end hyacinter
Du er mere end krystaller og diamanter
Du er "dig"

Vil du pryde dig med roser
Vil du pryde dig med hyacinter
Måske endog med krystaller og diamanter
Så lov mig ----- vedbliv at være "dig".

Et måske meget utraditionelt poesidigt, men med en fra mig dybtliggende mening. ---- Det er "dig" vi holder af, det er dig i din 'sjæls' indre, som vi har kendt dig i dine 14 leveår, det er "dig" vi elsker og gid du vil anstrenge dig for at vedblive at være "dig".

På vej ud i 'systemet', i verden omkring os om man vil, risikere man alt for let at sælge sig selv, at blive en anden end den man egentlig er eller var. Mødet med 'krystaller' og 'diamanter', altså vort systems værdinormer, penge f.eks., mødet med de dejlige ting der er at købe i 'systemet' alt dette et med til at gøre livet kompliceret, men måske mere behageligt. **Det skal vi ikke forhindre**, men menneskets værdighed risikere at forsvinde i f.eks. kampen for 'guldet'. Det emne har vi set i så mange film, og er i virkeligheden et billede af vor hverdag.

Du har menneskeværdighed i dig. Værn om denne værdighed på din vej ud i livet, ud i 'systemet', for verden ligger just foran dine fødder. --- Lov mig vedbliv at være dig.

Og med denne kærlighedserklæring, vil jeg ønske dig tillykke med dagen.

Din far.

=====

Fra mit barnebarn Jacob's navnefest den 20. April 2000 (syv måneder gammel)

Jeg har et barnebarn der hedder Jacob. Jacob blev ikke døbt som spæd. Der blev derfor holdt en lille sammenkomst i forbindelse med en 'navnefest'. **Vi skulle så alle skrive lidt i en lille bog i dagens anledning. Her mit bidrag :**

Kære Jacob ! Jeg ønsker for dig :

At du må bevare dit dejlige smil
og det milde sind der ligger bag,
når du går ud i livet og møder 'verden' der.

At den 'verden' vil forstå dit sindelag
og gi' dig smil tilbage.

Kærlig hilsen morfar

=====

FRA LIVET TIL DØDEN -----

HER "OM OG VED DØDEN" ved min søster Else's bisættelse den 21. februar 2004.

Som afslutning på dette, skriver jeg den eneste tale jeg har holdt i min egen families sammenhæng (barndomshjemmets familie, d.v.s forældre, søskende m.fl.). Det har altid været forbeholdt den ældste bror, men i denne sammenhæng og efterfølgende, havde han ønsket at være fri. Han er i skrivende stund 80 år, og har også overdraget mig tilsyn og pasning af vore forældres grave m.m. -- **Igen står jeg med, hvad blev der forventet, og hvad gjorde jeg ved eget valg. Her alene mit eget valg.** Det var 'første gang' og givet også 'sidste gang'. Jeg måtte forsøge at føre et 'ideal' igennem, som jeg havde lært at sætte pris på, fra mit barndomshjem. Men uden nogen erfaring i at gøre det. -- Et rent forsøg. -- Jeg gjorde det, men det jeg gjorde var ikke som forventet. --- Det passede ikke til den 'rolle' jeg havde fået i dette regi'. ----

Pointen her er, at den 'rolle' man bliver 'puttet' ind i, f.eks. i et familiehierarki, uanset om man kan lide det eller ej, den forbliver. Jeg er den yngste af fem børn, den 'rolle' kan ikke ændres. Ingen har stillet forventning til mig, som der blev til f.eks. til den ældste eller de tre ældste. -- **Men ingen beklagelse, -- alene en erkendelse.** Jeg vil blot at 'historien' skal bringes videre. For det er vigtigt at kunne tale om noget sådan. Der er mange mennesker der er 'produktet' af, at have levet 'nede' i et 'system' i en familie med flere eller måske endda med mange børn.

Min tale ved min søster Else's bisættelse !

Når vi står ved døden, gør vi os nogle **TANKER**. Vi oplever, vi føler og disse elementer er en del af en helhed inde i os. Tankesæt og tankevirksomhed ved vi alle er en kompleks situation i vort hoved, hvad enten dette hoved er ung eller gammel. ----

Ud af disse tanker former vi **ORD**. Disse ord er ikke altid lette at give fylde, om det der reelt er i tankerne. Omkring døden kender vi alle til forskellige udtryk der bliver brugt. Hvem kender ikke udtrykket "Meningsløst". Udtrykket kan i sig selv være 'meningsløst', men tegner måske mest af alt, et udtryk for netop det vanskelige i at finde ord om oplevelse og tanker. ----

Jeg har opdaget, at jeg selv i flere år har brugt et udtryk som 'døden er tung'. Døden har altid talt stærkt til mig. Døden bekræfter livet, idet livet har som kendetegn, at døden følger. De to elementer høre nøje sammen. Men når jeg så har analyseret mig selv og mit udtryk, har jeg erkendt, at det ikke rigtig gav det fuldstændige billede af mine tanker og samlede oplevelser.

Vi i vor alder kommer lidt ofte til begravelser og bisættelser. En ungdomsfilm hedder "Tre bryllupper og én begravelse". I vor sammenhæng er det nået til at kunne udtrykkes som 'tre begravelser, men --- ingen bryllupper'. -- Netop tre begravelser indenfor få måneder.

Da jeg for et par måneder siden var til en svogers begravelse, og her traf min svigerinde, og udvekslede nogle ord med hende, stod jeg netop og "manglede" et ORD der kunne fylde min samlede oplevelse. --- Man skal være JYDE for at forstå det ORD, ellers giver det ingen mening, og måske direkte misforståelse. I samtalens forløb, kom udtrykket spontant i forlængelse af samtalen, nemlig DØDEN ER 'TRALS'. ----

Her stod jeg så efterfølgende med en flersidet oplevelse. Alt imedens jeg virkelig følte at ordet havde givet udtryk for det inderste i mine tanker og oplevelser, så på den anden side, med en oplevelse af, at udtrykket var lidt 'uvirkeligt', -- måske lidt 'trals'. ----- ORDET 'trals' er komplekst i sit indhold, men det gav en reel mening for mig. I dag vil jeg forholde mig til udtrykket, og gentage, at jeg oplever at "DØDEN ER "TRALS".

Af TANKER og ORD følger HANDLINGER. Vi gør det og det o.s.v. -- Ja, når døden er indtruffet, er der en række HANDLINGER. --- Faktisk rigtig mange.

HANDLINGER bliver til VANER. I VANER ligger traditioner. Vi vælter os i traditioner, også i denne sammenhæng ved en bisættelse eller begravelse. Traditioner har to sider. Den ene er som den behagelige og nemme form, '**sådan plejer vi at gøre**'. -- **Punktum !** -- Den anden side af traditionen er '**den samlende og kontinuitetsfremmende handling**'. Den der giver mening og sammenhæng i en helhed i livet. Det vi netop deltager i lige nu, kan være en sådan tradition. Kaffe og kage. Endda lagkage. Jeg oplever en traditionel sammenhæng. Det er som det 'vi plejer' i vor families tradition. --- Og lad det være sådan !

I **kirken har** man traditioner ved en begravelse eller bisættelse. Al begravelse og tilsvarende bliver altid sat sammen med **traditionen om FORKYNDELSE**, selvom hver søndag er præget af forkyndelse. Forkyndelse er at bringe budskab.

I **LIVET** som menneske skal vi realisere budskabet. Var der så noget mere nærliggende, at hovedtemaet ved denne handling netop samlede sig om livets realiteter, netop i den '**krævende praktik**', at være menneske, ja netop i at omsætte **FORKYNDELSE** til **HANDLING** og **VANER**.

Ud af **VANER** former vi vor **KARAKTER**. Det er det femte punkt i mine overskrifter. **TANKE, ORD, HANDLINGER, VANER OG KARAKTER**.

Vi er nu ved at have sat indhold på os selv, i det liv vi hver især lever og omgiver os med. Det er de fem elementer der danner grundlag for, hvem vi er, og hvordan vi lever med **TANKER, ORD OG HANDLING**.

Vores **KARAKTER** bliver til vor **SKÆBNE**. Den sidste af de seks overskrifter.

Når jeg nu sammensætter alle seks overskrifter, kan det næppe udtrykkes bedre, end det jeg for nogen tid siden kom i besiddelse af. Et lille digt af en ukendt forfatter.

Vær opmærksom på dine tanker
For dine tanker bliver til ord.

Vær opmærksom på dine ord
For dine ord bliver til handlinger.

Vær opmærksom på dine handlinger
For dine handlinger bliver til vaner.

Vær opmærksom på dine vaner
For dine vaner bliver til din karakter.

Vær opmærksom på din karakter
For din karakter bliver til din skæbne.

Så er billedet samlet. På det grundlag lever vi til døden. Lad derfor døden, og her Else's død være et grundlag for at tænke over '**livet som menneske**'. Vi **bør** aldrig blive færdige med at revidere os selv.

KAN ET LIV DA BRUGES BEDRE EFTER DØDEN, END AT VÆRE ET FORNYET UDGANGSPUNKT FOR TANKER, ORD, HANDLINGER OG VANER.

ELSE var min ældste søster. 13 til 14 år ældre. Jeg var nummer fem barn. Vores mor magtede ikke mere. Det blev Else der fik opgaven at tage vare på mig i mine første og mest afgørende 6 leveår. Det var en umådelig stor opgave for en teenagepige, større end godt var. Else var streng, hård og til tider kynisk. **HANDLINGER og VANER og konsekvenserne heraf, må vi så hver især tage med os igennem livet, -- frem til døden.**

Men **HANDLINGER og VANER** gav også et mønster i en stor familie, og blev mere end noget til en **KARAKTER**. ---- Et mønster der overskyggede de enkeltes personligheder. F.eks. står jeg med eftertanke om, hvem var nu egentlig Else. Fordi et mønster af VANE og KARAKTER i form og indhold, dannede fundamentet med fastlagte normer. Måske som tusinder af andre familier. ---- Men hvad ved vi i sidste ende egentlig om hinanden ???

Jeg har i dag brudt et element af denne VANE og KARAKTER. Det er første gang jeg i mit 65 år lange liv 'udtaler mig' ved en familiesammenkomst. Men i dag måtte jeg gøre det, i dag skulle det være, at bryde op omkring min egen tilpasning til VANER og KARAKTER, **netop for at tale om mine egne TANKER OG ORD i netop den handling at bryde en vane.** ----- **Men jeg lover jer alle det ikke skal blive en VANE !!!**

ETHVERT LIV HAR I DENNE SAMMENHÆNG SIN EGEN SKÆBNE.

Jeg vil slutte med et vers fra en ikke særlig kendt salme af Harald Madsen, fra en af de salmer vores mor selv havde udvalgt til sin egen begravelse.

Det er altings skæbne på ondt og godt,
Det er hvad vi selv ved om stort og småt.
At som dage kommer og svinder hen,
Bli'r der af det hele kun støv igen.

Ære være Else's minde !

=====

Her således et lille udpluk af 'mangt og meget'. --- Tag imod udfordringen. -- Følg efter, gør det selv !! ---

Der er ting jeg falder over i det jeg har skrevet. Det er som præget af noget 'alvorligt' og 'eftertænksomt'. --- Det er også en hensigt og et ideal for mig at være sådan, hentet fra mit hjem og styrket nu som pensionist. ----- Men jeg ser kun svagt 'humoren' og til en vis grad 'livsglæden'. Skal jeg nå mine hensigter og idealer, så er det vigtigt at have de forudsætninger med. --- Altså sender jeg et 'signal', der efter egen vurdering mangler nogle dimensioner. Det giver mig stof til eftertanke. --- **Og kære læser**, hvis du 'skriver', så prøv selv, om dit nedskrevne, giver et fulgyldigt billede af din oplevelse af egen person. --- Det er så også til eftertanke, når man læser hvad andre skriver. ---- Således også om kendte digtere og forfattere. **Jeg vil nemlig gerne kende 'hele' personen, 'hele' mennesket bag det der skrives.**

=====

Således dette:

'**Set nedefra**', eller '**Sådan er der så meget**'. --- Det er '**billeder**' fra '**menneskelivet**'. --- Nu i 'min alder', har jeg villet vise modet til at give det jeg har valgt, med en opfordring til andre om at gøre det samme.

Vis mod til at ERKENDE 'at være menneske' og til at VILLE vedkende sig 'at være det'.

Skanderborg April 2007

Jørgen Olsen